

KİŞİLER:

MUSA TEZER	Misafir İşçi
YİĞİTBAŞI RESUL DEMİR	Keçeci Ustası
ÇAVUŞ YİĞİT TEZER	Keçeci Kalfası
YAREN OSMAN BİROL	Marangoz
YAREN ALİ YEDEKÇİ.....	Kuyumcu
YAREN HÜSEYİN Şener	Komisyoncu
YAREN BAHRİ KOCAL	Yapsatçı

Sıra Yarenleri Üzerine:

"Selçuklu ve Osmanlı devirleri boyunca sürüp 700 yıldanberi halkımız üzerinde etkisini yitirmemiş olan, Sıra Gösterileri, görüldüğü gibi tam bir emekçi eğlencesidir. Ulaşım ve iletişim araçlarının yaygınlaşmadığı sanayi öncesinde, tarımın ve el sanatlarının ilkel koşullarda bütünüyle işgücüne dayanılarak yapıldığı Anadolu'da ortaya çıkan Ahi Örgütü, bugünkü anlayışla bir sendika ya da Bağ-Kur'a benzemektedir. Sınıfsal bir dayanışma kuruluşudur. Bu eğlenceleri de, böyle ortak çıkar ve duygularla birbirine bağlı olan işçi, esnaf, köylü yaratıp geliştirmiştir."

Ayrıntılı bilgi için:

Akşehir'in Folklor İncisi Sıra Yarenleri
Musa Küçükakça, Nasreddin Hoca Derneği Yayınları

BİRİNCİ PERDE

Yiğitbaşı'nın evi.
Kapının önünde ayakkabılar dizili.
Çavuş ve Yarenler diz üstü oturmakta.
Televizyonun sesi iyice kısılmıştır.
Yalnızca görüntü.

Yiğitbaşı duvarda asılı meydan sırası cetveline bakar. Cetvelin üzerinde "Sıra evi Nizam İntizam Evidir" yazılı. Altta ise Demirağa Meydan Sırası'mı oluşturan kişilerin vesikalik resimleri sağlı sollu sıralanmakta.

YİĞİTBAŞI (Sol baştan başlayarak yoklama yapar) Kahya Beyi, Ömer Teziş.

YARENLER Yok. Gelmedi.

YİĞİTBAŞI Bölükbaşı İsmail Adıgüzel.

YARENLER- Özürlü, mapusta.

YİĞİTBAŞI (Resimlerin yanına küçük işaretler koyar) Yaren Mehmet Aış.

YARENLER Libya'da.

YİĞİTBAŞI Yaren Bahri Koçal.

YAREN BAHRİ Burda.

YİĞİTBAŞI Yaren Hilmi Saraç.

YARENLER Hollanda'da.

YİĞİTBAŞI Yaren Nuri Ovacık.

YARENLER Mefat, trafik kazasında.

YİĞİTBAŞI Yaren Osman Birol.

YAREN OSMAN Burda.

YİĞİTBAŞI Yaren Halit Özdemir.

YARENLER Arabistan'da.

YIĞITBAŞI Yaren Sezai Sanlı.

YARENLER Yok, gelmedi.

YIĞITBAŞI (*Sağ baştan sürdürür yoklamayı*) Yiğitbaşı Resul
Demir, burdadır. Yaren Ağası, Hüseyin Şener.

YAREN HÜSEYİN Burda.

YIĞITBAŞI Yaren Nizamettin Taşkın.

YARENLER Fransızda.

YIĞITBAŞI Yaren Zeki Urgancı- Alaman'da.

YIĞITBAŞI Yaren Celal Vardar.

YARENLER Mefat. Sağ-sol davasında.

YIĞITBAŞI Yaren Ali Yedekçi.

YAREN ALİ Burda.

YIĞITBAŞI Yaren Asım Seçilmiş.

YARENLER Libya'da.

YIĞITBAŞI Yaren Musa Tezer.

(*Sessizlik*)

YIĞITBAŞI (*Resmi çıkarır*) Demirağa Meydan Sırası kara-
rıyla yarenliği feshedilmiştir.

YIĞITBAŞI Yaren Mehmet Emin Özgören.

YARENLER Avusturalya'da.

(*Yiğitbaşı yerine otururken, Çavuş sazına düzen verir*)

YAREN BAHİRİ Eee... baban için yaktığın türküyü çalma-
nın tam zamanıdır şimdi.

ÇAVUŞ (*Tedirgin*) Benim babam değildir o. Benim babam
Yiğitbaşı'dır ancak.

(*Yiğitbaşı Çavuş'a sevgiyle bakar, omzunu sıvazlar onun*)

YAREN BAHİRİ Kızma canım, onun öyle olduğunu biliyo-
ruz da kütük itibariyle konuştuğumuz hani...

(*Çavuş türkiye başlar*)

Yalan mıyım Yaşar?

Koştüğüm öküz beyaz

Allah'a ettim niyaz

Kurban olayım Allah da
Bir gurbet de bana yaz

Yalan mıyım Yaşar
Türkiye'de doğru söyler
Alaman'da şaşar

Arabası son marka
Arsa tarla tapuda
Kasım kasım kasılır
Parmak koptu tornada

YAREN HÜSEYİN (*Türkiye katılmaya çağırır ötekileri*) El
çırpmayanın elinde kabarık çıka.

(*Yarenler el çırparak nakarata katılırlar*)

Yalan mıyım Yaşar
Türkiye'de doğru söyler
Alaman'da şaşar

(*Yaren Bahri ortada göbek atmaya başlar*)

Betonarme evleri
Yamru yumru dilleri
Üstten üste bakar da
Fıraklıdır halleri

Yalan mıyım Yaşar
Türkiye'de doğru söyler
Alaman'da şaşar

(*Yaren Osman'la Yaren Ali oyun çıkarma hazırlığına giri-
şirler*)

Bahçelerde sarmaşık
Her edası sataşık
İnsan kadri bilmiyor
Tek yeşil Mark'a aşık
Yalan mıyım Yaşar

Türkiye'de doğru söyler
Alaman'da şaşar

(Yaren Ali kadın kılığına girmiştir)

Bahçelerde kereviz
Yağ ilen bal elimiz
Misafir işçiyiz biz
Sağ-solumuz bellisiz

Yalan mıyım Yaşar
Türkiye'de doğru söyler
Alaman'da şaşar

(Orta oyunculara bırakılır)

1. a - Herr Musa'nın Halleri

YAREN OSMAN Kız Elveda... nirdesin. Fiskimi getirecen mi?

YAREN ALİ Şingır şingır (Bileziklerinin sesi sanki) Su ilen mi yoksam sek mi?
(Yarenler güler)

YAREN OSMAN (Eliyle kulağını destekler) Ha.

YAREN ALİ Su ile mi yoksam sek mi?

YAREN OSMAN Frijlerden buz çıkar. Sekinden başlatma şimci. Hele bak... bir de turşu mezesi...
(Yaren Ali uzaklaşır)

YAREN HÜSEYİN Hey gidi sümüklü Musa.
(Yiğitbaşı'nın uyarıcı bakışı)

YAREN HÜSEYİN Aykırı söze para kesme cezası iyi ki kalktı aramızda. Gene de sözüm yabana, Yiğitbaşı....

YAREN BAHRİ Herr Musa'dan yabanınını da bulamazsın mumla arasan da.

1.b - Herr Musa'nın Halleri

(Yaren Ali içki getirir gibi yaklaşıyor)

YAREN ALİ Şingır, şingır, afiyet şeker olsun efendi. Ordövr olaraktan pastırma gömü de katam mı?

YAREN OSMAN Ha?

YAREN ALİ Kuş gömü hani.

YAREN OSMAN Kız görgüsüz, giski ile pastırma gömü gider mi? Baklava tatlısı nerde kaldı hani?

(Yarenler güler. Çavuş hüzünlüdür)

2 - Herr Musa'nın Halleri

Yaren Osman ile Ali çarşıda dolaşır gibi.

YAREN ALİ (Doyumsuz) Viiş şingır... Öncesi bilmez idik. Ne de bolluk imiş bu bizim ülke len Musa. Onu da al bunu da. Üç kiyo yetmez, beş okka.

(Çavuş'un önünde dururlar)

YAREN OSMAN Selamünaleyküm kasapbaşı. İşler ne âlemde?

ÇAVUŞ Ve aleykümselam Herr Musa. İşler nasıl olsun, durgunca.

YAREN OSMAN Ne dedin, ha?

ÇEVUŞ Millet et yemekten vazgeçti zannımızca.

YAREN OSMAN Ahlamadım, ha?

ÇEVUŞ Eee ahaliye pahalı geliyor tabii.

YAREN OSMAN Kasapbaşı ne diyor kız Elveda?

YAREN ALİ Diyor ki, et pahalıymış sözüm ona. (Hesaplar)

Ayol neresi pahalı? Okkası beş marka bile gelmiyor.

(Doyumsuz eller sanki etleri) Baksana lokum gibi et, şingır.

Böylesini 15-20 Mark'tan aşağı vermezler Alaman-ya'da.

EVUŞ E tabii, her müşteri sizin gibi anlayışlı olsa. Emret Elveda Yenge. Gene aynı tertip mi yapacağız size?

YAREN ALİ Our, du bakim ayn moment. Bir düşüneyim. Bonfileden de gık dedik son zamanda. Şöyle bir bütün koyun alıp da diprize atsak mı Musa?

YAREN OSMAN Ha?

YAREN ALİ (Koyunı kucaklamışçasına) Aha...

YAREN OSMAN Alacağısan öyle al ya. Marka vurdun mu bedava.

(Yarenler güler)

YAREN BAHRİ Çalım bak çalım. Haza ayı... Sözüm yabana.

YİĞİTBAŞI Oldu olacak, şu arabadaki hallerinin de suretini çıkarıverin bari.

3 - Herr Musa'nın Halleri

(Yaren Ali bohçasını alır)

YAREN ALİ Hamama gidiyom len Musa...

YAREN OSMAN Ha?

YAREN ALİ Isıcağa... İletiverecen mi arabayla?

(Yarenler güler)

YAREN HÜSEYİN Haş çok yaşıyasınız siz. Hamam ile evin arası beş kapı ha...

ÇEVUŞ (Acılı güler) Bunlar helaya da arabayla gider mümkün olsa. (Duraksar) Sözüm yabana... Helaya...

YAREN BAHRİ Rahat et canım. O eskidendi. Ceza kesilmiyor nasıl olsa.

4. a - Herr Musa'nın Halleri

(Yaren Osman direksiyona kurulur, ağızıyla motor sesi çikarmakta)

YAREN OSMAN Vınnn vuuuu bip. Başım belası atla arka-ya.

(Yarenler güler)

YAREN ALİ (Arabaya biner gibi) Bismillahirrahmanirrahim. Şıngır. Yavaş sür Musa toz kalkıtma.

YAREN OSMAN (Sürer gibi arabayı) Kız biz adam olmayız hiçbir vakit. Şu yolların darlığına baksan ya.

YAREN ALİ Sinirlenme. Besmele çek Musa. Ah, ah, canım Almanya.

YAREN OSMAN (Cam açar gibi) Eşşeoğlu eşşek, eşşegini çeksen ya kenara. (Arkasına bakarak bağırır) He ya sana derim bok böceği, ne sandın ya. (Sürer fiyakıyla) Ulan millet aya, güneşe gitti be... Bizimkiler hâlâ eşşegin kuyruğunda. (Siren sesi gibi) Uuuuu iii uuuu iiiii ah ulan ubanda olacaktık ki şimdi.

YİĞİTBAŞI Geçende kalaycı Yusuf'u da sıkıştırmış köşeye dört tekerine tükürdüğümün. (Hâlâ elinde tuttuğu resmi yırtar) İt oğlu it. (Çavuş'a bakar) Sözüm yabana.

YAREN BAHRİ Yiğitbaşı'ndan katlı ceza kesmesi ne hoş olurdu ama.

YİĞİTBAŞI (Öfkesini yenemez) Hemi de itoğlu it ya... Ne töreye saygısı kalmıştır ne geleneğe... Bir de kalkmış sıra evine davetler bizi.

ÇEVUŞ Varıp gidip, bu oyunu orda çıkaraydık Yiğitbaşı. Bir dellenirdi ki Allahuma.

4. b - Herr Musa'nın Halleri

(Arabada dırlar gene)

YAREN OSMAN O ne kız kucağındaki?

YAREN ALİ Ne ossun, bohcaaa...

YAREN OSMAN Uçakta verdikleri çantaylı takınaydın ya.

YAREN ALİ Viiş shade, şingır. Doğru ya, bir daha öyle ederim Musa. (*Aranır bohçasını*) Kara kafa şampuanımı unutmamış katmışım ama.

(*Kapı çalar. Çavuş kapıya yönelir*)

YAREN OSMAN Ha?

YAREN ALİ Elmalı cinsten köpüren var ya.

YAREN OSMAN (*Vurur*) Kafan kopa.

(*Çavuşun açtığı kapıdan Musa'nın meraklı başı gözüktür.*)

Yarenler farkında değildir

YAREN ALİ (*Küskiin*) Şingır... Beni beğenmezlenirsin madem, bir frolayn alaydın da, başına sıça. (*Kendini arbadan atar gibi*) Dur herif dur efendi, dursana. Hamamı geçtik. Ben ineyim gayri. (*Eşek durdurur gibi*) Bissssen, dur dedim saa.

(*Yarenler güler*)

YAREN HÜSEYİN Hay yaşayasınız Yaren Osman, Yaren Ali. Epeydir böylesi gülmedikti. (*Televizyonu kapar*) Gene arada bir toplaşalım böyle Yiğitbaşı. Televizyondan neyden iyidir bizinkilerin oyunculuğu.

YAREN BAHRİ Marketteki hallerini çıkarsanız ya bir de... Asıl gülmece orda.

(*Çavuş tedirgin, Yarenler'e durumu aktarma çabasında...*)

ÇEVUŞ (*Öksürür*) Mi-mi-misafir...

(*Yarenler kapıdan yana bakarlar. Musa pis pis sırtır*)

MUSA- Bak hele bak. Şimci anlaşıldı davetimize neden icabet etmediğiniz.

(*Çavuş onun içeri girmesini engellemek istercesine önünde durur*)

MUSA Bizim zamanımızda askere gidip dönmemiş adam çavuşluk edemezdi sıra evinde. (*İter Çavuş'u*) Demek iyice gevşedi sizin de töreniz. (*Pabuçlarını çıkarır*) Meraklanma Yiğitbaşı, sıra evini basmanın cezası ne ise ve-

receğiz. (*Ötekilerin yanına kor kendi ayakabalarını da*) İyi de neden böyle تنها meclisiniz.

(*Sataşkan bir eda ile ortaya yürür Musa.*)

Yarenler bu beklenmedik ziyaretten şaşkına düşmüştür

MUSA Bizim zamanımızda misafire ayağa kalkılır idi. Gelen sübyan çocuk olsa da öyle gene. Geldiğimizi belkim duymamışlardır Çavuş. Hele bir de kekeleymeden haberle.

(*Sessizlik*)

MUSA Sana dedim ulan... Belkim biz gibi sağırdır bir kulakları. Yüksek sesle bir daha söyle bakalım.

ÇEVUŞ (*Yüksek*) Misafir. (*Mırıldanır*) Dert... Allahın belası.

MUSA (*Sarsalar Çavuş'u*) Bela okuma ulan. Zaten kafam fe-na halde bozuluyor sana. Bela okuma!

Yiğitbaşı ayağa kalkar.

YİĞİTBAŞI Gel buyur bakalım Musa.

(*Öteki Yarenler de kalkar, isteksizce Yaren Bahri yerini verir*)

YAREN BAHRİ Ee, geç otur bakalım Herr Musa.

MUSA Ha şöyle, oturalım ya... (*Aranır*) Bir kazık ney olmasın... (*Sırtır*) Eee, alıştık ne de olsa.

(*Yarenler tedirgindir. Susku*)

MUSA- (*Sigarasını çıkarır*) Bizim davetimiz yaş idi, kabul buyurmadınız. Vah yazık. Kuruya kalmışsınız burda.

(*Sigara ikram eder Yarenler'e*)

MUSA Kırk çeşit yemek yaptı idi Elveda yengeniz.

(*Yarenler almaz sigarasını*)

MUSA Renkli televizyon, videomuz da var idi. Siz gelmezlenince, yemekleri başımız gözümüz sadakasına köpeklerle doğradık.

(*Yaren Bahri alacakken vazgeçer. Ötekilere uymak zorunda*)

MUSA Eee ciğeriniz ecnebi sigaraya alışmamıştır tabii. Ök-

sürtür sonra. *(Yakar kendininkini)* belki de domuz eti var sandınız içinde. *(Sırıtır)* Tuu unutakomuşuz biz de. Sıra evinde eti yenmez hayvan adı anmanın cezası var idi. *(Cebine davranır)* Ödeyelim her ne ise. Biz buralardan gittiğimizde 10 kuruş idi Yiğitbaşı, şinçi kaçça?

YİĞİTBAŞI Burda bulaşmamız sıra kastıyla değildir Musa.
MUSA *(Sırıtır)* Bak hele...

(Oyuncu Yarenler stırılır usulca donatımlarından)

YİĞİTBAŞI Birkaç arkadaş dükkânlarını kapattıktan sonra, demişler uğrayalım bir Yiğitbaşı'na.

MUSA Zaar bize de inanmak düşecek bu söze. *(Gözleri ısrarla oyuncu Yarenler'de)* Gene de burda kuru kuruya oturmanıza gönlüm razı olmadı. *(Tomarla para çıkarır)* Çavuş bak len buraya... gidip bir şeyler siparişle bize. Lokanta ney kapalıysa açtır. Tamam mı? Babam demeye çekinirsen Herr Musa'nın buyruğudur dersin fırıncıya da.

YAREN HÜSEYİN *(Hevesli)* He ya, kırk yılın başı gene eskisi gibi madem toplaşmışız burda.

YAREN BAHRİ Belkim bir kasa da bira.

YİĞİTBAŞI Aç yoktur aramızda, içki desen hiç olmaz. *(Sıra cetvelini işaretler)* Yarenlerimiz sıra evi nizamını iyiden unutmuşa benzer.

MUSA *(Zafer kazanmışçasına sırtır)* Ha şöyle sıra evi... Sıra evi ya... Eğri oturmanıza bir diyeceğimiz yoktur ama, arada bir doğru konuşun hiç değilse. *(Kalkar)* Hele ki yalan söylemesi sana hiç mi hiç yaraşmıyor Yiğitbaşı. *(Cetvele yönelir)* Hey gidinin eski sıra evleri. Nasıl da dolar dolar taşardı. *(Sırıtır)* Demirağa Meydan Sırası ha... *(Sırıtır)* Benim vesikalığı da yallah edip atmışsınız. İyidir, iyi... *(Öfke ile oyuncu Yarenler'e bakar)* Şükür ki bu köçeklerinizin canları sağdır, afiyette.

YAREN ALİ Köçekliğimizi senin hikayene ~~Kalkar~~ Herr Musa.

YAREN OSMAN *(Aynı edada)* Ne dedin, ha? *(Kalkar)* Meydan sırası gibi buluşmamızın amacı... ~~senin hallerini iş-~~ ler eğleniriz burda.

MUSA Bah hele, Zaloğlundan daha heyecanlı ~~olmak halle-~~ rimiz.

YAREN ALİ Gülünçlüğü ise Kör Devriye'den daha ~~üste.~~

MUSA *(Sırıtır)* Vay vay vay... Dime.... *(Öfkeli)* Böylesi hangi kitapta yazıyor peki? Davetine tenezzül etmediğiniz adamı yer bitirirsiniz ardı sıra. *(Gözleri Çavuş'ta)* Hele ki bizim sulbümüzden gelen birini de almışsınız aranızda. Hele oynayın da, bir de biz görelim şu hallerimizi. *(Oyuncu Yarenler oynama isteğiyle Yiğitbaşı'na bakarlar. Yiğitbaşı onaylamaz)*

YİĞİTBAŞI Pergel.

(Yarenler dizlerinin üstüne otururlar, kıpırtısız)

MUSA Ben pergel mergel tanmam Yiğitbaşı. İlla da oynayacaklar, buyruğunu ver. Hadi bir de biz görelim şu hallerimizi.

YİĞİTBAŞI Senin hallerin üstüne konuşmayı çok denedim Musa. Şöyle ettin, böyle ettin, kaçtın hep. Üstelik şimdi sarhoşsun da.

(Yiğitbaşı Çavuş'a işaret eder. Çavuş bir mum yakarak Musa'nın ayakkabısının içine diker.

Musa büyülenmiş gibi gözlerini alamaz mumdandır)

MUSA *(Sırıtır)* Gidinin mum dikicileri... Ulan siz ne bilirsiniz adamın pabucuna mum dikmekten başka. *(Panikler git gide)* Ulan ben pabucuna mum dikilecek adam mıyım ha... Siz Alamanya'da görecektiniz beni, Herr Musa aşağı, Herr Musa yukarı... Bitte'siz konuşmazlardı. Hem de kimler bunlar. Bilakis sondern, koskoca bir

maister mesela. Bitte Herr Musa, zer şön Herr Musa... Affderzin Herr Musa. Sittrol diyecek olsalar bile, gene bitte. (Ağladı ağlayacak) Ne aykırılığımı gördünüz de istemezsiniz beni ulan. Burun mu karıştırdık, yellendik mi huzurunuzda? Ekmeğinizi, işinizi mi elinizden aldık. Gasterbaiter Herr Musa. Auslander raus Musa... Ne kötülüğümüzü gördünüz lan, accık içkiliysek de, bitte, eskârdan o da.

(Birden ayakkabılarına yönelir)

MUSA Siz kim oluyorsunuz lan, siz gibisine pabuç bırakacak göz var mı bende. Pabucuma mum dikip de korkutacarn mı sandınız? Dikin dikeceğseniz lan... dikin dikeceğseniz. (Sıra değneğini kapar birden) Sıra değneği bizim elimize geçmiştir nasıl olsa... (Değneği havada sallar rastgele) Tek parmağımız yoksa da, kavrayışımız sizden iyidir gene...

(Musa kıpırtısız duran Yarenler'in sırtına vurmaya başlar değmekte)

MUSA Cezaya kodum lan hepinizi. Duvar cezasına.

(Değneği acımasızca iner kalkar)

MUSA Aha şurda bir pürüz daha var. Düzelmeli. Aha, aha... Alles Shaisse, bok böcekleri.... Alles Shaisse.

YAREN ALİ (Cam yanıdır) Pergeli bozmayacak mısın Yiğitbaşı?

YİĞİTBAŞI Uzun pergel. Hali hal değildir baksana.

MUSA (Yarenlerin enselerine tokat atmaya başlar) Accıkta vızvız oyunu şimdi. Ben kazandım, siz kaybettiniz hayat oyununda. Vızvız... Zaten öfkeniz, kabarmanız hep buna.... Vız vız... Öncesi vuran başkasıydı. Şimdi Herr Musa. Vızvız... Tanıdığımız, tanımadığımız vurdu öncesi. Yakırımız, uzağımız vızvızvızvız.... Şimdi vuran besonder bilakis Herr Musa. Kazanan ben oldum. Siz böyle

kıçüstü oturakaldınız. Vay gidi ensenize vızvızvız ki vızvız...

YAREN BAHRİ (Uğunarak davranır) Ulan ben senin ananı avradımı...

(Öteki Yarenler çekerler Bahri'yi)

YAREN BAHRİ Bağışla Yiğitbaşı.

MUSA Yiğitbaşı imiş, vart imiş cart imiş... Ben var ya lan, ben var ya... benim ölüm param bile hepinizi satın almaya yeter daha. (Birden güçsüzlenir, çöker olduğu yere) Sen bilge adamsındır Yiğitbaşı. De hele söyle bana. Nedir bu hallerimiz. Yedi düvel düşman kesilmiştir. Ne oldu bana... (Yeniyle gözlerini siler) Tam da rahat edeceğimiz bir zamandı. Rahat içinde ölelim diyoduk, rahat içinde yaşamadıkça da.

(Musa ayakkabılarına yönelir)

MUSA Madem istemiyorsunuz, durucu değilizdir burda. Gayri bizim görüp anladığımız o ki bu dünyada bir yerimizi kalmamıştır bizim. (Mumu söndürür) Ölmekten bir korkumuz yok. Yoktur ama, bu gidişle kara toprak da istemezlenecek bizi. (Burnunu çeke çeke ayakkabılarını giymeye çalışır, çocuksu) Tam da ustalaşmış idik hayat oyununda. Vızvızvız. Diyorduk ki tam da rahat edeceğimiz bir zamanda...

YİĞİTBAŞI Rahat.

(Yarenler ayak değiştirir. Ensesinin tutar, ovunur bazısı. Öfkeyle bakarlar Musa'dan yana)

YİĞİTBAŞI Yarenler, önlü sonlu düşündün müydü haklı olan biz değiliz...

(Sessizlik)

YİĞİTBAŞI Önlü sonlu düşündün müydü, haklı olan belki de Musa. Çavuş su dök de yüzünü yusun hele...

(Çavuş seyirtir. Yarenler Yiğitbaşı'nın sözlerini kabullenen-

mek niyetinde değil. Öfkeyle söylenirler)

YİĞİTBAŞI Yarenler, dostlar... Günlük anlık öfke yaraşmaz insan kısmısına.

(Çavuş leğenle ibriği getirir, Musa çeker alır onun elinden, yüzüne su çarpar)

MUSA Çor çocuğumuza bir yarayışımız olsun dediydim. Ev dükkân, araba.

(Musa, Çavuş'un uzattığı havluyu almaz)

MUSA *(Yüzünü yenine siler)* Bir sana bile yaranamadım len şu bok soyu dünyada. Suçumuz herhal çoşların güvencesini düşünmemiz.

YİĞİTBAŞI *(Yarenler'e)* Bizim suçumuz ne imiş diyorsanız, Musa'nın nedenini niçinini unuttur da, son suretine bakar, öfkeleniriz.

(Yarenler gene aynı hoşnutsuzlukta)

YİĞİTBAŞI Siz gene gelin hele büyük sözü dinleyin. Musa'nın hallerini en başından alırsak, bakarsın yönü yordamı değişir öfkemizin. Bakarsın Musa'nın hallerinde hepimizin tuzu biberi vardır. Musa'nın halleri hepimizin halleri olur çıkar bir bakıma.

(Sessizlik)

YİĞİTBAŞI Accık rahatladınsa gel buyur Musa kardeş. Madem onca isteklisin, seni sana oyanayacağız. Ama ta başından ayıp ve de sen ile birlikte.

(Musa tepkisizdir. Kalkıp gidici de değil ama.

Yiğitbaşı Çavuş'u işaretler, Çavuş sazına düzen verir.

Yarenler sıra düzenine geçer)

YİĞİTBAŞI Yaren Musa, hele bundan 19 yıl öncesi gibi giresin meclisimize.

(Yarenler hep birlikte türküye başlar)

Emmiler emmiler de hey aman

Türkmen emmiler

Uzun uzun entarili

Salma da yenliler

Hey anam salmada yenliler

(Musa genç bir köylü ürkekliğinde katılır Yiğitbaşı'nın oyun çağrısına)

MUSA Köyden kasabaya, aba siparişlemeye geldim idi. Vardım sıranın dört büyüğü, Bölükbaşı, Yaren Ağası, Kahya Beyi. Yiğitbaşı herkesin başı idi. Oda hınca hıncı dolu. Sağda solda sekizerden onaltı Yaren. Bir araya toplanmışlar

Ah delikanlılar Vay vay

Ah delikanlılar

Ağrıdı kollarım

Ah saramaz oldum

Hey anam

Göremez oldum

(Yaren Bahri ile Hüseyin karşılıklı oynar)

YAREN HÜSEYİN El çırpmanın elinde kabarcık çka.

(Yarenler türküyü sürdürerek el çırpar)

Kaleden kaleye de hay anam urgan gererler

Vay urgan gererler

Urganın üstüne dürüler sererler hey anam

Dürüler sererler

(Yaren Osman, Yiğitbaşı'nı oyuna çeker, ötekiler oturdukları yerde türküyü sürdürür)

MUSA Bizim köyün eğlencesine hem benzerdi, hem de benzemezdi. Oturması, kalkması, gülmesi, susması, buyruğa bağlı, nizamlı, intizamlı.

(Yarenler Musa'nın anlatımını vurgulayan türküyü sürdürüyor)

Gelini de bir gecede hey anam

Güveyi de koyarlar

Vay vay güveyi de koyarlar
Ağrıdı kollarım vah saramaz oldum hay anam
Vah göremez oldum

YİĞİTBAŞI Rahat.

(Yarenler ayak değiştirir oturdukları yerde. Hepsi birden
Musa'dan yana bakar)

ÇEVUŞ (Saygılı) Misafir.

(Yarenlerin hepsi ayağa kalkar. Musa önce şaşırır. Ardına
bakar)

ÇEVUŞ Misafir.

(Musa bu özenin kendisine gösterildiğini anlar. Mutluluk-
tan yüzü gözü ışıldar)

YİĞİTBAŞI Hoş geldin sefa geldin misafir. Narlıca köyün-
den Rüstem'in kardeşi değil misin sen?

MUSA He vallaha... Rüstem Ağam dedi ki... Yiğitbaşı köy-
lü kısmısının halından anlar. Bir aba yapacağımsın ba-
na. Hani eteğinin ucu ayyıldızlısından. Karda kışta da
başlarında donuyom vallaha.

(Yarenler ve Yiğitbaşı herkes ayakta)

YİĞİTBAŞI Babayiğit adamsın. Köyün çobanlığıyla ömür
tüketeceksin. Yazık değil mi delikanlılığına.

MUSA (Boynunu büker) He vallaha. Toprağımız hem küçük
hem de kıraçtır. Biz üç kardeşi beslemez ailesiyle.

YİĞİTBAŞI Buyur gel otur şöyle, Yarenlerimiz de senin
oturmanı bekler, baksan ya.

MUSA Yok, meclisinizi bozmuyayım. Gayri ben dükkân
gelirim yarın, iznin olursa. (Çekingen para çıkarır koynun-
dan) Azımızı çok sayacakmışsın Resul Emmi. Ağam dedi
ki, gerisi gayri ürünü topladığımızda.

YİĞİTBAŞI İş ürüne kaldıysa... (Alır parayı) Yarın hazır ede-
riz abanı. Bir sözün yoksa oturaydın işte.

MUSA (Elini öper) Ben gibi garibin kime sözü olcek Resul

Emmi.

(Musa bir köşeye ilişince ötekiler de oturur)

YİĞİTBAŞI Çavuş fincanları getir. Yüksük oyununu başlat-
sın misafirimiz, hadi.

(Çavuş bir tepsi içinde on bir fincan getirir.

Musa çosku ve umutla fincanları açarken, Yarenler fincan
manileri söylemeye başlar)

Tarlalarda top top diken

Nerden geldin eşek güden

Parmağıyla işgil tutar şirilili canım

İşgil değil müşgül tutar vah şirililim

Üstü başı pis pis kokar.

(Musa yüzüğü bulamadıkça tedirginleşir)

MUSA Misafire rağbetiniz çoktur emme, taşlamalarınız da
başımızı bulup yarar idi ayrı zamanda.

Ocak başının minderi

Eviri çeviri dönderi

Yüzük oyununun mundarı

Parmağıyla işgil tutar şirilili canım

İşgil değil müşkül tutar vah şirililim

Üstü başı pis pis kokar.

(Musa'yı maninin taşlamalı sözleri ürkütür yüzüğü bula-
madıkça)

Helkesine koyar pekmez

Eteğinin ucu batmaz

Çobanlık neyine yetmez

Parmağıyla işgil tutar şirilili canım

İşgil değil müşkül tutar vah şirililim

Üstü başı pis pis kokar.

(Son iki fincana değin gelinmiştir. Çavuş, Yiğitbaşı'na sırt
değneğini verir.

Yiğitbaşı korkutma kastryla salınır ortalıkta)

YİĞİTBAŞI Yüzüğü bulamadı misafir. Ceza olarak ne u
gundur Yarenler.

(Yarenler topluca ceza önerir)

- Tuzlu su içirelim.

- Okşayalım bir iyi.

- Yoğurt ilen traş edelim.

- Varsın gece yarısı çivi çaksın mezarlıkta.

- Vız vız oyununa yatıralı.

MUSA (Sırttır) Vız vızz oyunu, vızzzzz...

(Musa başına giyecekleri bekleyen bir tutsak gibi.

Çavuş ipe dizdiği fincanları boynuna asar onun.

Yarenler sıra ile ensesine vurmaya başlarlar)

YİĞİTBAŞI Oyunun şartı, kim vurdu ise adı bildirilecek
Ebelikten o zaman kurtulur anca.

MUSA (İnler) Sizi tanımam emmiler, kim vurduya gidiyor
ben burda...

YARENLER Vızzzzzzz.

MUSA Mehmet mi desem, Mustafa... vay ensem, kulağın
anam.

YARENLER Vızzzzzzz.

YİĞİTBAŞI Taşlamanız yetmedi, misafir der adam döve
siniz Yiğitbaşı? Nasıl iş bu böyle, anam...

YARENLER Vızzzzzzz.

YİĞİTBAŞI Eee, hayat oyunu bu. Ezası, sefası içinde.

YARENLER Vızzzzzzz.

MUSA Vurarın adı, (Atar) Ahmet, Veli, Ramazan. Bizim
muhtar, Aşçavuş. Belki de Rüstem ağam... (Oyunur) Va
anam anam...

YİĞİTBAŞI Pergel.

(Oyun durur.

Yarenler topluca eğlenti düzeninden çalışmaya geçmişler
dir)

Yerdeki keçe dürülerek, sıkı sıkaya bağlanır iple.

Çavuş abayı getirir)

YİĞİTBAŞI Abarı hazır ettik. Korkma, bu kış gayri soğuk
işlemez sana.

MUSA (Sevinir) Hemi de ayyıldızlısından.

YİĞİTBAŞI Adını kazıdık öteki uca da.

MUSA (Okuma çabasında) Mu mu mu... (Sevinir iyiden) He-
mi de Musa.

(Yarenler tartımlı bir biçimde keçe işçisi gibi, ayak ve gö-
güsle döndüre döndüre keçeyi sıkıştırırlar. Musa abası sırtın-
da ilgiyle izler onları)

MUSA Bu sanatı öğrenmek çok zaman alır mı usta? (Çıka-
rır abayı) Hani diyeceğim şu ki.... Çobanlıkta bizim de
gözümüz yoktur. Asıl fikrimiz Alamanya.

YİĞİTBAŞI Yapış hele ucundan.

(Musa katılır çalışanlara beceriksizce)

MUSA Duyduğumuza göre vasıflı olmayana hükümet yol
kağıdı vermez imiş.

YİĞİTBAŞI Yol kağıdı mı olurmuş len oğlum. Paşport, paş-
port desen ya.

(Yarenler güler, çalışma aksamıştır.

YİĞİTBAŞI Sizi işinize bakın len.

MUSA Heya dilim dönmüyor vallaha. Vasıflı adam şöyle
eder böyle eder burda da ekmeğini çıkarır ne de olsa.
Asıl vasıfsız salacaklar ki Alamanya'ya. Ama benim
anladığım rençberlikten beter bu sizin zenaat da.

(Bırakır işi Musa)

MUSA Bir de diyorlar ki... Karı kısmısını sorgusuz sualsiz
bir çabuğundan almış Alamanya.

YİĞİTBAŞI Abayı ne etcen? Bir karı fistarı dikeydik o za-
man sana.

(Yarenler güler. Yiğitbaşı sevgiyle pataklar birkaçını)

MUSA *(Güler Yarenler'e bakıp)* Vızzz. Dünkü gündenberi ensemi döndüremiyorum vallaha.

YİĞİTBAŞI Boyalar kuruyacak, işinize bakın dedim len si-ze. *(Musa'ya)* Alamanya'nın senden başka heveslisi var mıdır Narlıca'da?

MUSA He vallaha. Delikanlıların tümü bu sevdada.

YİĞİTBAŞI Kopratif kursamız ya o zaman. Aşağı köy öyle etmiş. Rivayete göre ellinci adamını salmış Alaman-ya'ya.

MUSA *(Şaşkın)* Kopratif dedin he mi? *(Sokulur Yiğitbaşı'na)* Her hal bu dediğin temiz süt emmiş, hayır sahibi, me-kanı cennet bir adam ki...

YİĞİTBAŞI Adam madam değil oğlum. Sen ben gibi ırgat birliği.

MUSA He vallaha. Askerdeykene bile duymamışım. Kop-ratif he.

YİĞİTBAŞI Bildiğimiz kadarıyla Ankara da desteklermiş bu işi. Biz çarşı esnafı olarak yüz yıllardır birbirimi-zin iyi kötü gününe sırt veririz böyle. Bu kopratif mese-lesi bizim atadan görüp işlediğimizin devletçesidir zan-nımızca. Ankara yeni duymuş belki.

MUSA *(Dalgın)* Bir de deniyor ki... Turist çıkanlar da var-muş. Bir takım yeni elbise, üstüne de bir şişe gülyağı esansı döktü mü...

YİĞİTBAŞI *(Sinirlenir)* Topluca bir işe yanaşmayın siz hiç. Belki bir yarayışınız dokunur ahaliye.
(Musa telaşla işe yapışır)

MUSA Kızma Yiğitbaşım... Bizimkisi cahil konuşması. Sen kopratif daha tesirli diyorsan, he öyledir, vallaha. Bir de muhtarla öğretmene danışmalı, ee gayri bana müsaade.
(Dalgın kapıya yönelir)

YİĞİTBAŞI Abarı unuttun del Musa.

(Musa mahcup, döner alır)

MUSA Ellerin dert görmesin usta. Kopratif dedin he mi? Kopratif he?

(Musa dalgın yürür gibi, dudakları kıpırtılı)

MUSA Yol boyu unutmayayım diye yineledim durdum. Kopratif he mi? Irgat birliği. Kopratif he? Köye vardı-ğımda köyün malı davarı kapıya toplaşmıştı.

(Çavuş köy düzenini kurar.)

Yaren Osman'ın dışındakiler dört ayak üstüne geçerler.

Mal davar sesi çıkarır kimisi)

YAREN OSMAN *(Rüstem Ağabey tavırında)* Nerde kaldın lan gavvat oğlu gavvat. Gün çoktan döndü. *(Sopayı atar on-dan yana)* Al götür sürüyü burdan. Malın sahipleri celal-lenecek sona. *(Seslenir)* Kız Elifide, bitli karı... Kocanın azağını hazır etmedin mi daha.

MUSA *(Abasını çıkarır)* Gayri bunu senin gıymetli oğlun gi-yinsin. Bize yaramaz. *(Atar)* Amucasından hedaya.

YAREN OSMAN Nereye lan gavvat oğlu gavvat?

MUSA *(Cakalı yirir)* Kopratif kurmaya.

Koştüğüm öküz beyaz

Allaha ettim niyaz

Kurban olayım Allah da

Bir gurbet de bana yaz

(Çavuş muhtarın donatımını Yaren Hüseyin'e verir.)

Tesbih çay fincanı, vb.

Musa karşısına oturur onun)

YAREN HÜSEYİN (MUHTAR) Len oğlum cahil cahil ko-nuşma. Turşu mu bu kopratif dediğin, kolayından ku-rulacak öyle. İşin ucu dönüp dolaşıp paraya dayanmak-ta gene. Aşağı köye ne bakıyon sen. Onların varidatı vardır. Tarlaları bizimkine benzemez, sulu. Kalkınma Kopratifi diyerekten hadi levhayı astık kapıya diyelim.

Giriş masrafı olarak on bin gayme bastırarak kaç adam var aranızda.

MUSA On bin gayme ha. (*Şaşkın*) Yiğitbaşım böyle bir şeyden söz etmediydi.

YAREN HÜSEYİN (MUHTAR) Giriş harcı taksit taksit edeceğin para da caba. Ay ay binidi, binidi gayri.

(*Musa umutsuz kalkar*)

Yalan mıyım Yaşar

Mahkeme doğru söyler

Karakolda şaşar

Hey gidi yiğitbaşı, ocağın bata.

(*Çavuş ev düzenini hazır etmiştir. Köy evinin oyuncularına donatılarını verir.*)

Yemeniler, önlük vb. Bir yastığı çocuk gibi sarmalayarak Yaren Ali'ye uzatır.

(*Musa ve Yaren Ali dışında aile sofrası başındadır, gergin*)

YAREN BAHRİ (ANA) Neden gelmezlenir bunlar.

MUSA Yiyelimiz yoktur, afiyet olsun.

YAREN BAHRİ (ANA) Zakkımın pekini yiyin. Çocuğu saylaydınız ya bari.

(*Yaren Ali kucakındaki yastığı pıspışlar*)

YAREN OSMAN (RÜSTEM AĞABEY) Kimseyi kırmızı götlü mumla çağırarak değiliz. Aha sofraya ortada.

YAREN BAHRİ (ANA) Yiyecek oğlumun başını.... kendi başını yiyesi...

YAREN ALİ (*Elfide gibi sessizce ağlar*) Gayri çekesi yanım kalmadı. Kurbanın olam Musa, götür beni buralardan gayri. Anan, ağabeylerin, gelinler... hepsi de birliktir. Yesek kabahat, yemesek, otursak, kalksak kabahat. (*Pıspışlar*) Kamer oğlan da, ben de kara çalı olduk batamız gözlerine. Gayri bir ayrı dam gerek bize.

(*Musa sigara yakar, yılmış*)

MUSA Of of. Of ki of..

YAREN OSMAN (RÜSTEM AĞABEY) Ne istiyon sen len? Bela mı?..

YAREN BAHRİ (ANA) O çoktan bulmuştur belasını.... Yediii, yediii başcağızını.

YAREN ALİ (ELFİDE)- Ben kadar taş düşe başınıza.

YAREN BAHRİ (*Uzanır vurur*) Aha yılan dilli. Dölünü de kendine benzetecek bu gidişle.

YAREN ALİ (*Sarılar yastığı*) Dölüme kurban olun hepiniz.

YAREN HÜSEYİN (BÜYÜK GELİN)- Utanmıyon mu kız. (*Vurur*) Kocamış kariya.

YAREN ALİ (*Pıspışlar*) Kocamışlığını bilsin o da.

ÇAVUŞ (KÜÇÜK GELİN) Aha rezil konuşuyor hâlâ. (*Vırır*)

MUSA (*Kendi kendine söylenir*) Vızzzzzz.

YAREN ALİ (*Yastığı bırakır fırlar*) Benim elim armut toplamıyor ya...

(*Kadınlar saç saça baş başa kavgaya girişir*)

MUSA (*Acılı*) Vızzzzzz

YAREN OSMAN (RÜSTEM) Kesin lan kaltaklar. Doğru düzgün oturun hepiniz del..

(*Kadınlar sindikleri köşeden, kinle bakarlar birbirlerine*)

MUSA Görüyorsun ağabey, olmuyor işte.

YAREN OSMAN (RÜSTEM) Olacağı neymiş bakalım sen hele onu söyle.

MUSA Hissemim karşığını verin, ben çıkayım aranızdan. (*Yiğitbaşı küçük ağabey edasında yana kaykılarak yellenir*)

YİĞİTBAŞI Al buyur hisseni. Yetmez ise bir daha.

(*Büyük Gelin'le Küçük Gelin güler*)

YAREN OSMAN (RÜSTEM) Beri bakasın Musa. Ben sağ iken bu toprak bölünmeyecek. Ama az ama çok. Emme kıraç, emme değil. Bölünmeyecek!..

YAREN BAHRİ (ANA) Babarın da vasiyeti vardır bu hüsusta.

YAREN OSMAN (RÜSTEM) Sen sus lan ana. Sen karışma.
(*Ana siner oğlunun azarıyla. Elfide'ye bakar öfkeli*)

YAREN BAHRİ (ANA) Yediii, oğlumun başcağızını yedi.

YAREN OSMAN (RÜSTEM) Beğendin ise adabınla oturursun. Beğenmedinse suttur olup gidersin. Seni nalça çivisiyle bağlayan yok burda.

MUSA (Kararlı davranır) Ben de öyle edeceğim zaten. Yürü kız.

(*Gelinler birden sofradaki tencere kaşığıın üzerine kapaklanır.*)

Yaren Ali kendi hsselerini onların elinden kurtarma çabasında)

YAREN ALİ (ELFİDE)- Gelirkene anagilden getirdim idi.

YAREN BAHRİ (ANA) Bizi zati hiçbir vakit aileden bilmedi. Yediii, yiyecek başcağızını yediii...

YAREN ALİ (Çekeler) O tava da benim idi.

(*Gelinler Elfide'yi hırpalarlar*)

YAREN BAHRİ (ANA) Lan oğlum Musa, sahip çıksana karrına.

MUSA (Actyla seyrederek) Vızzzzzzzzzz.

YAREN BAHRİ (ANA)- Rüstem bak hele Musa'nın halleri hal değildir. Kendi kendine abuk sabuk söylenir, günlerdir. Bir okutsak iyi gelir belki de. (*İteler Gelinler'i*) Kaçılın lan orospular. (*Elfide'yi korur*) Karı yüklü. Bir zarar gelecek bebeye. Kaçılın dedim size.

(*Yaren Ali karnını tutarak inler. Musa dengi sırtlar*)

YAREN BAHRİ (ANA) Ağlama len Kara Kamer. (*Yastığı alır kucığına*) Sen niye ağlıyon yavruu. (*Pışpışlar*) Anan baban ağlasın ağlayacaksa da...

(*Yaren Ali çeker alır bebeyi*)

YAREN OSMAN (RÜSTEM) Başuruzı yer elbet Alamanya.

YAREN HÜSEYİN (BÜYÜK GELİN) Alamanya sabun ney yaparmış adamları. Kıyıp kıyıp kıyma.

(*Ailecek Musa ile Yaren Ali'nin uzaklaşmasını izlerler acıyla*)

ÇAVUŞ (KÜÇÜK GELİN)- Sarılıp sarılıp öperlermiş karları sokakta.

YİĞİTBAŞI (AĞABEY) Siz susun lan kancıklar. (*Ana'ya*) Bir azık ney kataydın bari yanlarına.

YAREN OSMAN (RÜSTEM) Burnu sürtülmüydü döner gelir. Kolay mı, hangi bokunla gitcek Alamanya'ya.

(*Çavuş keçeci dükkânının hazır eder. Köylü donatılarını çıkaran Yarenler üretim düzenindedir şimdi*)

YİĞİTBAŞI Vay bu nasıl geliş Musa, hayrola?

(*Musa elini öper Yiğitbaşı'nın*)

MUSA Bizi sahiplenecek senden başka büyüğümüz kalmamıştır bu dünyada. Biri yolda iki bebem var Yiğitbaşı. Elllerinden öper onlar da.

(*Yaren Ali kabul edilmeme korkusunda*)

YİĞİTBAŞI (Acıyarak bakar) Gelinimiz bu demek.

MUSA Elfide he... (*Yastığı uzatır*) Bu da Kara Kamer.

(*Yaren Ali de öper Yiğitbaşı'nın elini*)

YİĞİTBAŞI Hoş gelmiş sefa getirmişsiniz. Ne etin ne işledin len Kara Kamer. (*Sevecen*) Tu sana.

(*Musa ve Yaren Ali rahat bir nefes alır*)

YİĞİTBAŞI İyi madem n'apalım... Burda hepsi hepsi bir merdiven altı var. Bir zaman barınursunuz. Bir münasibini buluruz sonra.

(*Yaren Ali yükü ve yastığı ile büzülür gösterilen yere*)

MUSA Allah senden razı olsun Yiğitbaşı. Çok kalıcı değiliz zaten. Alamanya sıramız çıkana kadar hani. Senin dediğin gibi yapıp aşağı köye danıştım. Beni de idare

edecekler gayri.

(Musa, Yaren Ali'nin yanına çöker)

MUSA Ben sana demedim mi kız. Baba adamdır bu Yiğitbaşı. Gayri çekimiz doluyor tasa eskitme.

(Yaren Ali usul usul ağlar göstermek istemezcesine)

MUSA E ne ağlıyon sen gene. Senin iki bileziğin, bakır tas, boz eşek gitti emme, kopratifin en birinci sırasına yazdırdım adımı. Çok geçmez muştusu gelir gayri.

YİĞİTBAŞI (Seslenir) Orda sıkışman Musa. Kamer oğlanı al gel. Küçük yaştan sanat öğrensın o da.

(Musa yastığı getirir kor bir köşeye. Kendi de çalışan Yarenler arasına katılır.

Git gide alışmakta işe)

MUSA (Anlatır) Beş gün on gün, aylar geçti. Gayri keçe işinde ustalaşmış idim. Elfide ise sabahları erkenden siller süpürür, çalışma başladığında merdiven altında bir gölge sankim. Kamer oğlan koşturur dururdu bütün gün uçuşan tiftiklerin peşinde.

YİĞİTBAŞI Elin işe yatkındır Musa...

MUSA Sağ ol Yiğitbaşı, sayende...

YİĞİTBAŞI Civar köyün çobanları Musa'nın ayyıldızına sarındı tekmi. İlle de diyorlar Musa'nın ayyıldızı ha.

MUSA Yeni resimler ürettim Yiğitbaşı. Renklisinden söğüt dalı, kaz ayağı, koyun gözü, sığır sidiği. Ev yaygısı için. Hele bir baklava dilimi yaptım geçende. Eee gayri vasıflı sayılırız biz de. Şu Alamanya muştusu bir gelse.

YİĞİTBAŞI Hatırlat da çarkı feleği de öğretelim sana.

MUSA Ellerin dert görmesin Yiğitbaşı. Emme şu muştusu bir gelse...

(Çavuş muştucu gibi yaklaşır)

ÇEVUŞ Yiğitbaşı'nın dükkânı bura mı?

(Yaren Ali karnını tutar heyecanlı)

MUSA Kız Elfide... Muştusu bu, geldi işte.

ÇEVUŞ Narlıca'dan Musa Tezer.

MUSA Biziz kardeş, buyur hele.

ÇEVUŞ Kooperatiften telefon geldi. Vilayete varacakmışsın hemen, pasaport almaya.

(Musa dellenmişçesine davranır. Yastığı havaya atar tutar)

MUSA Len Kara Kamer duydun mu? Bu senin uğuruna.

(Yaren Ali sancıyla kıvranamaya başlar)

YİĞİTBAŞI Harcı neyi vardır paşportun. Şu parayı da kat yanına.

MUSA (Sarılır) Nasıl etcem de senin hakkını ödeyecem Resul Usta.

YİĞİTBAŞI Bu verdiğimiz emeğinin hakkıdır. Kal gitme diyecem ama, senin yüreğine ateş düşmüş bir kez.

(Musa uzaklaşır)

YİĞİTBAŞI Ardına bile bakmayacak belli, oysa civar köyler Musa'nın nakışını bekler.

YAREN ALİ (ELFİDE) Vaaaaaayyyy...

(İşçi Yarenler birbirine bakar.. Yiğitbaşı yastığı uzatır seslenir yana)

YİĞİTBAŞI Anan bir şey istiyor herhal Kamer oğlan, bak hele.

(Yaren Ali sıkı sıkıya sarılır yastığı..)

YAREN ALİ (ELFİDE)- Korkma Kamerim, korktun mu? Ağlama. Anan kardeş getirecek sana. Vaaay.

YİĞİTBAŞI (Yanına varamaz) İyi misin Elfide gelin. Bir vukuat yok ya.

YAREN ALİ (Boğuk) Yoktur Yiğit Emmi. Amanının vaaay!...

YİĞİTBAŞI (Ne edeceğini bilemez) Seni bize alayım, yengen sorup durur zaten. Ses ver kız Elfide.

YAREN ALİ Vaaay vaaay.

(Yaren Ali bebeği çeker alır gibi kendi elleriyle. Çavuş vi-

yaklama sesi çıkarır. İşçiler şaşkın işi durdurur)

YİĞİTBAŞI Vay kızım vay yavruu. Gâvur ellerde misin? İnsan demez mi Yiğitbaşı hal böyle. Koş len yengene haber sal. (Öteki işçilere) İşi tatil ettik len. Şaşkın ördük gibi bakmayın siz de öyle.

(İşçi Yarenler kenara çekilir)

YİĞİTBAŞI *(Yanına varamaz bir türlü)* Elfideee yavruuu, konuş kızım, iyiyim de hele. Yengen de geliyor zaten eli kulağında.

(Yaren Ali bebeğin göbeğini kesiyor. Küçük bir yastığı sarar sarmalar sonra)

YİĞİTBAŞI *(Çaresiz dolanmakta)* Elfidee yavruuu, ses ver hele. Len nerde kaldı bu yengen olacak halvetsiz. Elfide kız, öldün mü kaldın mı yoksa, tövbe.

(Yaren Ali sarmaladığı bebeği uzatır)

YAREN ALİ (ELFİDE) İznin olursa senin adını taşısın Yiğit Emmi. Yiğit de, üfle kulağına.

YİĞİTBAŞI *(Bebeği alır)* Erkek hemi bu da. Allahu ekber Allah ekber... Yiğittir, hem de bir yiğit olacak ki. (Üç kez üfler bebeğin adını kulağına)

(Çavuş yaklaşır merakla Yiğitbaşı'nın yanına)

YİĞİTBAŞI *(Aynı seviyle bakar ona da)* Kendi bebeliğine bakıyon yiğit oğlan he mi?

(Yiğitbaşı öteki koluyla da Çavuş'a sarılır.

Musa uzaktan kaçamak bir özlemle izler onları)

YİĞİTBAŞI *(Yastığı Çavuş'a verir)* Var git yiğit oğlan. Yengen komşuda, gelsi de bir çorba kosun ateşe. *(Yarenler'e)* Rahat.

(Yarenler rahat düzenine geçer. Çavuş çıkar)

YAREN ALİ *(Yemesini çıkarırken)* Yaşsa Yiğitbaşı, yengenin bol acılı tarhanası da ünlüdür hani. Yanı sıra soğana da bir yumruk attık mydı...

(Yarenler güler)

YAREN OSMAN Rahattayız len oğlum Ali Yaren. Kendi sesinle konuşsan ya.

YAREN ALİ Viiiş. *(Kendi sesi)* Sahi be... Biz de kendimizi unutakoduk, karı kısmısını konuşa konuşa.

(Yaren Ali otururken televizyonu açar.

Yarenler sigara tellendirir)

YİĞİTBAŞI Ne durdun kaldın orda Musa. Bilyon mu çorba iyi gelecek hepimize. Iscak ıscak içelim de gücümüz kuvvetimiz olsun Alamanya'yı anmaya. *(Televizyonu görür)* Kim açtı len bu cenabeti gene.

(Yiğitbaşı otururken kapatır televizyonu)

YAREN ALİ Ee, el alışkanlığı işte.

YAREN OSMAN Hay yaşa Yiğitbaşı. *(Sigarasını ikram eder ona)* Hep aynı yave.

(Yiğitbaşı yakar sigarasını.

Musa ayakkabılarının yanına çökmüştür.

Ayakkabılardan birini eline giyer. Sanki onunla konuşacakmış gibidir.

Onu bırakır ötekini giyinir sonra.

Yiğitbaşı ile Yarenlerin gözleri Musa'da.

Musa fark eder. Elinden çıkarır pabucu. Yarenler'e sırtır aynı uzaklıkta.

Kendi sigarasını çıkarır o da. Suskun, yüklü, kıpırtısız kalır sonra)

P e r d e

lenleri karşılar)

YAREN OSMAN Varte curte falan filane... Hoş gelip sefa getirdinize.

(Yarenler güler)

YAREN OSMAN Ne gülüyorsunuz be. *(Bozuktur)* Ben ne bi-leyim, hoş geldiniz nasıl denir Alamanca.

YAREN ALİ *(Gülmesini tutamaz hâlâ)* Carte curte falan filane.

YAREN OSMAN Musa kardeş, senin gurbet elde şaşmışlığıyı oynamak kolaydır. Ben senin yerine geçeyim. Sen de Alamanları oyna bize.

(Yaren Osman'la Musa yer değiştirirler)

YAREN OSMAN Hem de Allahun bildiğini kuldane salılamalı. Musa yolunu aşırđı, ben gidemedim Alamanca'ya diye vakti zamanında bir epey hasetlendimdi sana.

(Birkaç Yaren daha katılır Osman'ın yanına.

Salhanedeki koyunlar gibi, birbirlerine sokulmuş beklere)

MUSA *(Alman Görevli gibi törensi bir edayla)* Meine Damen und Herren. Wir sind hier Munchiner Hauptbahnhof zu heisen zu eben.

YAREN ALİ Kâğıtlarımızda bir yanlışlık vardır besbelli.

MUSA İst der zug ein getrofen auf dem beit unser milyon tent Turkishen gasterbeiter.

YAREN OSMAN (MUSA) Benim her bir şeyciğim de mamdır Alman efendi. Aha Cumhuriyet Savcılığı sa-ka kaydı, meee...

MUSA (ALMAN GÖREVLİ) Wilkommnen zu heisen eben.

YAREN HÜSEYİN (GURBETÇİ) Aha sağlık raporum, ne ee...

MUSA İst der zug ein getrofen?

YAREN BAHİRİ (GURBETÇİ) Hüviyet ve eşgalim, meee...

MUSA Auf staygen wird. Und ich maine Dammen und Herren habe die grosse ere und forstellen zur durten. *(Kendi)* Sizin anlayacağınız Alamancaya ayak basan bir milyoncu işçinin adını bildireceğimizden şeref duymadanız, demeye geliyor bu herzeler. *(Görevli gibi)* Herzlich willkommen im der Bunder public Deutschland. *(Alkışlar)* Gasterbaiter Herr Musa Tezer. *(Takdimci edayla)* Gasterbaiter Herr Musa Tezer bitte.

YAREN OSMAN *(Korkulu)* Şu kitaba baksan ya hemşeri. Ne demeye gelir bu gasterbaiter.

YAREN ALİ *(Kitapta arar gibi)* Gaster beiter, gaster beiter. Aha buldum. Ne lan bu gasterbeiter?

MUSA *(Kendisi)* Ardım sıra biri, "milyonuncu misafir" imiş dedi. Ne şans var herifçiğünde. *(Ürperir)* Misafir... O saat ensemi kolladım sıra evindeki misafirliğimizi arup da. *(Sırtır)* VZZZZZZZZ.

(Yaren Osman Musa'nın söylediklerini uygular.

Görünmez tokatlardan kendisini korur sanki)

MUSA *(Kendi)* Boynuma ipe dizili çiçek astılar. Aynı sıra evinin fincanları gibi. Vuzz *(Sırtır)* Şans ise eşek şansızdır bizdeki. Bu misafir sözcüğü hayra alamet değildir. Şöyle edip böyle edip de gene vuracaklar besbelli. Bir baktım ki Alaman görevlinin elinde cennetten çıkma sıra değneği vardır sanki. *(Görevli gibi)* Rach prompt schnell.

(Gurbetçiler anlamadan bakar)

MUSA (GÖREVLİ) Eins zwei drei. *(Hizaya sokar gurbetçileri)* Bu demek ki, "sıraya gir, sallanma, hadi". *(Önlerine geçer kaz adınılarıyla yürütür)* Recht links, recht links, recht links, schnell schneller. *(Kendi)* Gayri bundan sonrası fabrikadan hayma, hayımdan fabrikaya gittik gel-

dik, hep aynı değişmez huzla. Buyur Yaren Osman, madem hevesliydin, Alaman'ın makinesi olayım ben'şinci de. Makineyle ilk tanışıklığımızı yaşa gör.

(Musa, ağzıyla makine sesi çıkarır)

MUSA Durum tikitak, tik tak.

(Yarenler bir uçtan eklenir Musa'ya. Makine git gide deleşmekte)

YARENLER Durum tiki tiki tiki tak... (Süreklî)

MUSA Nasıl da üstten bakıyom değil mi sana. Nasıl da aşağıyom seni cahil tarım işçisi. Kâğıdında zenaatı yazar ama, altı üstü bir keçeci.

YAREN OSMAN Essah len. Bit gibi ufaldım kaldım karşımda.

YARENLER Durum tiki tak tik tak.

MUSA Aptal köylü benden korkuyorsun he mi? Durum tiki tak, prompt shnell uyuma...

YAREN OSMAN (Dikilir) Sen makineysen ben de insan ulan. Hünerini öğrendim mi ananı ağlatmaz mıyım ben senin ha...

MUSA (Kendi) Hemi de öyle oldu Yaren Osman. Hünerini öğrendince, Alaman'ın makinesinin anasını bir ağlattır ki, nasıl bir hem de...

(Büyüyen Yaren Osman'dır şimdi.

Makineyi canlandıran Yarenler toplaşıp küçülür)

YAREN OSMAN Deh ulan makine oğlu makine. Gayri seni yetiş bakalım benim huzıma. Üstten üste bakmak vaktimiydi öyle?

YARENLER (Uyumlu) Durum tiki tak tak.

YAREN OSMAN (Hızını alamaz çalışırken) Allah mı sandın kendini len tövbe. Seni de ben gibi bir insan yaratmadı mı? (Kendi de soluk soluğadır) Soluğunu keserler adamın ha böyle.

MUSA (Şef edasiyle elindeki kronometreye bakar gibi, sırtını sıvazlar onun) Ya brav Herrr Musa, zehr brav. Gut ya...

YAREN OSMAN Yağcılar da incek var. Nasılmış len makine oğlu makine. Seni öyle gütmüşüm ki, şef bilem yağ yakıyor bize. Ya herr şef, danke.

MUSA Gün geçti gayri alıştık iyice birbirimize. Bir de şu gürültüsü olmasa. Türkü söylerkene kendi sesimi duyurmuyordu bana.

YARENLER Durum tiki tak tik tak.

YAREN OSMAN

Allı turnam bizim ele varırsan

Şeker söyle kaymak söyle bal söyle

YARENLER (Seslerini yükseltir) Durum tiki tak tik tak

YAREN OSMAN (O da yükseltir sesini) Gülüm gülüm kırıldı kolum.

YARENLER (Daha yüksek) Durum tiki tak tik tak..

YAREN OSMAN (Bağırır gücü yettiğince) Tutmuyor elim turnalar hey. Len Allahsız pes ettim, sen kazandın bu ses inadında. (Sesi duyulmaz, dudakları kıpırdar yalnızca)

MUSA (Kendi) Kulağımızın sağırlığını sorar iseniz ordan kalmaz. Bir gün gene canımı dişime takmış çalışıyor-kene böyle... (Ayakkabıları gider alır, önüne yığar) Yığınla adam vardı yürüdü üstüme. Bir kısmı Yugoslav'dı, bir kısmı İtalyan, İspanyol, Yunanlı bir kısmısı da. Yarı ya dilleri ayrı söylese de, ben gibi pabuçlarına mum dikilmiş gaisterbaiterler bunlar da. Başıma dikilmiş zülgat veriyorlar bana.

(Musa pabuçları tek tek eline alarak konuşurur)*

- Ma minaccia che cosa sei, sei un animale

- Zayt zug vire akote no

- Ne terito manyana

* Misafir'in çeşitli uygulamalarında yukarıdaki replikler Yarenlere bölüştürülerek oynatılmıştır. Denenebilir.

döndüydüm ki kızın göbeğini gene kendi kesmiş Elfi-
de.

(*Yaren Ali küçük bir yastığı emzirir gibidir*)

YAREN ALİ Cöğüs başım sızlıyor len Musa. Keşke Yiğit'im
de yarımız da olaydı.

MUSA (*Yastığa bakar*) Ha? Kız bunun zülüfleri vardır şim-
diden. Adını Zülûf komalı belki de.

YAREN ALİ (ELFİDE)- Bilmesine biliyom, Yiğitbaşı bizden
has bakar yavruma emme... (*Ağlar gibi*) evlat gene işte.

MUSA Ne dedin ha? (*Kıcağına alır yastığı*) Zülûf demek yet-
mez buna. Münich Zülûf diyelim ki Münich'de doğ-
muşluğu çıksın ortaya.

YAREN ALİ (*Ağlar*) Ne coşlarıma sahip çıkabildim len Mu-
sa ne adıma. Paşport için kütüğe başvurduğumuzda El-
veda diye geçmişler adımlı... Anam babam Elfidesi de-
yip de özenmiş idi oysa. Cöğüs başım sızlar len Musa.

MUSA (*Anlatır*) Elfide'nin yakınması günler aylar dinme-
di. Yorgun argın işten dönmüşüm zati, o yakındıkça el-
veda der biracıya giderdim ben de.

YAREN ALİ (*Bağırır*) Bizi buralara bunun için mi gettin?
(*Pışpışlar yastığı*) Gel Kamerim gel hele sen de, kadersi-
zim. (*Bağırır*) Gidişin ola da gelişin olmaya.

MUSA (*Anlatır*) Eee accık yol yordam öğrenmiştik tabii. İlk
günlerin garipliği gibi, istasyona varıp da gelip geçen
trenlere bakacak değildim ya.

(*Çavuş bar düzeninin kurar*)

MUSA Bara oturur hesaplar idim. Kopratif borcunun bit-
mesine az kaldı. Yabancı polisi bu yıl da bir aksilik çı-
karmazsa, gayri kâra geçmenin zamanı. (*Oynar*) Herr
garson eins bir bira da bize. (*Güçlü, güvenli*) Öncesi ara-
ba kurslarına yazılıp ehliyet almalı. Ev, araba, dükkân
diyor isek karı da çalışmalı mutlaka. Hem onun on par-

mağı da tamdır bize kıyasla. Vay be, oğlanların sünne-
tini de edemedik daha. (*Anlatır*) Ben böyle doludan bo-
şa devredip koyarkene, biriniz göbek sarkıtarak şöyle
Alaman gibi barda oturun yanıma hele. (*Oynar*) Garson
eins bir bira daha bitte.

(*Yiğitbaşı uygular*)

MUSA (*Yiğitbaşı'na*) Schweine auslander diyeceksin bana
kadeh kaldırıp da...

(*Yiğitbaşı uygular*)

MUSA Öyle değil. Burnuma dayayacağın kadehini. Diye-
cen ki, ich bin dein etwegen arbeitost.

YİĞİTBAŞI (*Bardağı onun burnuna dayar*) Şuvane bin arba-
tios, her ne ise işte...

MUSA Domuz yabancı, senin yüzünden işsizim demeye
geliyor, bu her ne ise dediğin işte. O zaman Alamam-
cam daha kıt olduğu için, ben de anlamıyom sen gibi ta-
bii. (*Kendisine gösterilen ilgiden mutlu, sevgiyle kaldırır*
kadehini o da) Prost kollege... Yarasın şerefe. (*Yiğitbaşı-*
'na) Sen sheisse diyeceksin bu kez de.

YİĞİTBAŞI Şayze...

MUSA (*Şaşırır gibi*) Len bu şayse lafını çokça duydum Ala-
manlar arasında. Bok mu demeye geliyon ne? Yok ca-
num öyle diyecek adam kadehini kaldırır mı bir yandan
da.

(*Yiğitbaşı kadehini kaldırır*)

MUSA He öyle işte... Burnuma burnuma. (*Oynar*) Auf ihr
wohl kollege, sağlığına. (*Yiğitbaşı'na*) Miskafer derken
tükür ki, edip işlediğinle sözlerin aynı anlama gelsin bu
defa.

YİĞİTBAŞI (*Tükürür*) Miskafer. (*Kendi*) Bu senin ikide bir
dönüp dönüp de bize ettiğin laf değil midir Musa.

MUSA Miskaferin ne demeye geldiğini eve dönüp de söz-

lükte buldum anca.

YİĞİTBAŞI Bokböceği.

MUSA (*Oynar*) Elfide kız. Alaman kadehini kaldırıp da göt solucanı muamelesi yapmıştır bize. Biz asalağız öyle mi kız? Alamanların kanının emeriz durduğumuz yerde. Kız biz onların en istemedikleri, en pis, en ağır işlerde çalışmıyor muyuz? Edip işlediğimizin dokuzu onlaraysa, birden azı düşer ancak bize. Ne ferian biliriz kız burda ne bayram. Yattığımız yeri bir beğeneriz ki geceleri yorgunluktan...

(*Yaren Ali, Elfide edasıyla sokulur*)

MUSA Bok böceği, miskafer ha. (*İter onu*) Yumurtalıklarım bile çürümüştür belkim kız. Heç bir şeye hevesim kalmamıştır. Huylanırım elin elime değse. (*Tükürür*) Bok böceği miskafer ha?

YAREN ALİ (ELFİDE)- Varıp dönelim len Musa. Anangil haklı, başımızı yiyecek bu Alamanya.

MUSA Varıp nereye döneceğiz kız. Ne gitmiş benzediler ne dönmüşe, demezler mi?

YAREN ALİ Doğru ya, bir ev, bir dükkân, bir araba... Kameri Alaman okuluna yazdıracaktık hani?

MUSA Sen devrиси günü işe başladığında kıza kim bakacak peki?

YAREN ALİ Yiğit oğlanı uçağa koyup yollasınlar. (*Eli mesine gider*) Kamer için fark etmez. Ha bir çocuğa bakacak ha iki.

MUSA AĞA- Uçağa para dökütmenin sırası mı kız? Yiğit oğlanın bakımını her ay muntazam yolluyoruz ya. (*Anlatır*) Elfide işe başladığında, çoşları üzerlerinden kitleyip, sabahın alacasında birlikte düzülürdük yola. (*Çavuş'a*) Bilirim ne Kamer'i sevdin ne Zülüf'ü Yiğit oğlan. Emme onların çekisi de senden az çekmez kantara vur-

duğunda. Haftanın bütün günü, dört duvara mahkûm idi onlar, yiyecekleri, kâğıtlı şeker, bisküvi başuçlarındaki. Bir tek Pazar günü çorçocuğumuzla birlikte idik. O da çarçabuk geçer idi, göz açıp kapayınca. İznin olursa Elveda yengeni ben oynayayım Yaren Ali.

(*Yaren Ali yemeniyi uzatır ona*)

MUSA Yaren Osman sen de ben gibi gazte oku bir köşede. (*Yaren Osman uygular*)

MUSA (*Bağlar yemeniyi*) Var gözüm seyreyle, bir tatil günü Elfide gelini, Alamanya'da Elveda.

(*Musa Elfide tavrıyla bir işten bir işe koşturur.*)

Yastıklarla konuşur bu arada)

MUSA (ELFİDE) Zülüf harumuş kızıma... (*Çamaşır yıkar gibi*) Kaka mı yapıyormuş benim Münich Zülüf'üm. Yarım avrat, tü sana. (*Yerleri siler*) Harumuş kızımın ağabeyi, Kameer, Kamer de kızım. Ünle ağabeyine hadi. Kamer de, Kamer zor ise buba de, buba del del (*Çamaşır asar*) Kızımın bir ağabeyi de memlekette. Yiğit de bakem Münich Zülüf, Yiğit de ünle. Kamer len yoksam sende mi unuttun Yiğit'i. Hani el kadar bebe idi bıraktığımızda. (*Soğan soyar gibi, gözlerini siler bir yandan*) İzinlemeye gittiğimizde, pistoleni Yiğit'e vercen mi? İnh de kızım ıkın.... Oturağa sıçmasını öğren ki, bütün gün bokunla kalakalma. İnh aferim kızıma. Çarşıya çıkınca gummi boren, lollipop alcam sana. (*Çamaşır yıkar gene*) Len Kamer, "Tel sarar Zülüf tel sarar"ı öğretsen ya kardeşine. (*Asar gibi*) Bu bizim werkstad'daki karıların hiç utanması yoktur len Musa. Topluca gidip kıvrık tel taktracaklarmış doktura. Bana sen de gel dediler emme, erimden izinsiz olmaz dedim. E tabii başkaca çocuk istemez gayri. Allah uzun ömür versin bunlara. (*Çamaşırın ardına gizlenir, çekingen*) Ne dedin, ben de tak-

na mıydım yoksa? (*Bulaşık yıkar gibi*) Ne istedin kızım Münich Zülüfü, wasser mi? Su de bakayım, wasser, su... Hanımış kızımın mutteri. Vah kara yazılım. Ağbeyin biz yokken heç mi konuşmaz senle. (*Yemeğin tadına bakar gibi*) Vişş shade. Gördün mü len Musa milk almayı unutmşuz gene. Bir çıkarsan halbe kilo da beyaz peynir. Bir de kaugummi çoşlara. (*Küçük yastığı kaldırır*) Aferin Münich Zülüf'üne. Babası, kakasını oturağa yaptı baksan ya... (*Altın temizler gibi*) Biliyon mu Musa, gene en bir şanslısı bu Zülüf çoşların arasında. Okullara gitcek benim kızım. Frolaynlar olcak he mi? Oy bokunu yiyim senin, Mutter de hadi. Anne de kız, mutter desen ya.

(*Yaren Osman öfkeyle gazeteyi indirir*)

YAREN OSMAN (MUSA) Sus lan karı. Dinine yandığımın. Çar çar çar konuşur bu da böyle.

MUSA (*Kendi*) Hemi de öyle çemkirirdim karıya Yaren Osman. Çar çar çar konuşmasının nedeninin bilmezlenir de. (*Elfide gibi*) Vişş ne birikti ise birikti bankada Musa, gayri gidelim burdan. Kamer oğlan konuşmayı unuttu, konuşmaya konuşmaya, Münich Zülüf'nün ise heç öğreneceği yok bu gidişle. İki yaşını aşkın çocuk bir ane baba olsun demez mi adama?

YAREN OSMAN (MUSA) Cahil cahil konuşma kız. Kopratif borcu yeni bitti daha. (*Kendi*) Zülüf kız iki yaşına bastı dediğimize göre, kopratif borcu bitmiş olmalı değil mi Musa?

MUSA (*Sırtır*) Kopratif borcu bitti ya... Bir dükkân, bir ev, bir araba. (*Elfide gibi*) Sen gene de benim içimin sesine kulak ver Musa, yeter olsun, dönelim gayri.

YAREN OSMAN (MUSA) Ne dönmesi sayıklıyon kız sen. (*Gazeteyi gösterir*) Şu memleket gastesinin haline bak-

sanya... E beş yolu, trafik, anarşi...

MUSA (*Kendi*) Alaman baskısı ise aha kocaman yazıyla, Aman ha memleketin durumu karışık, oturun oturduğunuz yerde. (*Elfide gibi yerleri siler gene*) Bu yıl izinlemeye gidelim hiç değilse. Yiğit'imın hasreti kemiğine işledi. (*Kaşınır*) Allahın belası bu kıvrık tel de, döndü mü, nedir? Bir gene doktora görünmeli. (*Kendi*) İzinlemeye sekiz yıl sonrası varabildik anca. (*Siren sesi gibi*) Uuuu iii uuuu iiiiii. Hemi de kendi arabamızla. Mezattan eski bir polis arabası düşürmüştüm. Uuuu iii uuuuuuuu iiiii. Hepiniz davetlimdiniz. Dillere destan bir sünnet düğün ettik belediyenin salonunda. (*Sırtır*) Sünnetçi Kamer'imi keserkene daha önce aklınız nerdeydi dedi, balta gerek gayri bu oğlana.

YİĞİTBAŞI (*Duygulu*) Azıcık yaşı geçmişti ama, maşallah vardı Kamer oğlanın. Şapkası, pelerini, bastonu.

YAREN OSMAN He ya prensler gibi.

MUSA Bir davul zurnaya tükettik onca parayı. Konu komşuya gömlekti neydi hediye...

YAREN BAHRİ Elektrikli sebze soyacağı, pek kullanmayız emme, yengenin mutfağında durup duru hâlâ.

YAREN ALİ Bize de sağdıcn olarak kol saati düşmüş idi. Eksik olma.

MUSA Eldeki son parayı da Yaren Hüseyin'in köydeki arsasına yatırdık. Gerçek değerinden bin kat daha pahalıya.

YAREN HÜSEYİN (*Tedirgin*) Emme civara kıyasla sulu idi benim tarlam. Şinci böyle konuşma. İşlemesini bilmedi. Kabahat ailengilde.

MUSA Seni bıktığın işten kurtarmış idim. Kasabaya gelip komisyonculuğa başladın. (*Hava gerginleşmiştir iyice*)

YAREN HÜSEYİN (Bozuk) Komisyonculuğumuzun hayrından başka ne kötülüğünü gördün. Şu içinde oturduğun konak mesela milyonlar eder şinçi. Toptan ödemeye gücüm yoktur dedin de, taksidi bağladım seni. Konak demek yanlı, saray yavrusu, tam on sekiz oda.

MUSA Taksidi mark ile ödüyordum. Köşeyi dönen gene sen oldun Markları Türk parasına vurunca.
(Musa ile Hüseyin kapışacak gibi olur)

YİĞİTBAŞI Kesin gayri. Daha zaman var hesaplaşmaya. Musa'nın Alamanya'daki hallerinin bir halleşip bitirelim ki hele.
(Yeniden oyun düzenine geçilir)

MUSA Sana isteyip de diyemediğim bir şey daha var idi çavuş. Davul zurnalı sünnet sonrası seni de alacağdık aramıza. Emme bir kez yabancılamıştın bizi. Ağlar ağlar kaçır idin Yiğitbaşı'nın ardına.
(Musa yemeniyi Yaren Ali'ye uzatır)

YAREN ALİ (Elfide gibi bağlarken) Varsın ağlasın. Bir zaman sonra bize de alışır. Sanat okuluna neye yazdırırdık onu alırlar ise Alamanya'da.

MUSA (Övünçlü) Keçeci dükkânında göreceksin sen onu kız. Yiğitbaşı'nın sanatını bir iyi bellemiştir bu yaşta. Bellemiştir ya... (Acılı) Bir baba deyip elimizi bile öpmemi di kerata. (Çavuş'a) Kolundan tutup sürüp götürmek de vardı eme, seni de atmak istemedim bizim yandığımız ateşe.

YİĞİTBAŞI Sürüp götürseydin yıkılırdım. Sağ kolumu kesmenle bir idi bana. Döl sizindir tabii... kendi gitmek isteseydi engel komaz idim o başka.
(Çavuş, Almanya'daki ev düzenini kurarken sürekli gözünü kaçırır Musa'dan)

MUSA (Anlatır) Dönüşün gece gündüz dimeden çalışıp il

baştan banka hesabını gene hale yola komuştuk ama... O yılların dertleri daha da dermansız cinsten idi. Coşlar büyümüştü gayri. Zülûf maşallah bir iyi okuyordu okullarda. Kamer oğlan ise, işsiz güçsüz bir mecnun sokaklarda. Bir de motosiklet bulmuştu kendine Alaman çöplüğünden. Yabancı polisinin öfkesini çekecek diye aklım çıkayazdı.
(Musa ceketini çıkarır tersten giyinir ellerine)*

MUSA Evde çok az durur idi ama, durduğu zaman kıyasıya bir Kore Harbi çıkar idi kardeş kardeşe.
(Musa ceketinin kollarını konuşturur.
Kamer ile Zülûf' müşcesine)

ZÜLÜF Eins zwei drei
Alt ist nicht neu
Neu ist nicht alt
Warm is nicht kalt, kalt ist...

KAMER Saçını ne ettin öyle kaltak.

ZÜLÜF Ne olmuş ki saçıma. Mutter, dersimi bölüyor şu oğluna baksanya. Warm is nicht kalt, kalt ist nicht warm

KAMER Akli sıra benimle alay ediyor, pis fahişe. Ne sürdün de saçların sarı oldu böyle.

ZÜLÜF Boyattım işte. Napiim, okulda karakafa demelerinden bıktım bana.
(Musa ceketinin kollarını kapıştırır)

ZÜLÜF Mutter, saçlarını yoluyor bu pis schwein. Kimyonlu Türk sen de.

KAMER Ben senin ağzını yırtmaz mıyım ulan.

MUSA (Elfide gibi) Yiyin birbirinizi yiyin. Ah ne talihsiz karıymışım ben. Domuzun başı sensin kız, ağbeyini okutamadıksa senin yüzünden o da.
(Musa kollarını konuşturur gene)

* Misafir'in kimi uygulamalarında, ceket yerine replikler ayakkabular aracılığıyla iletilirdi. Denenebilir.

KAMER Frolaynlara özenir, sokakta görmezden gelir beni ana. Salmayın şunu dışarıya. Ayaklarını kırmaz isem ben senin.

ZÜLÜF Schmutzig. Di kappierst ja nichts. Hait's Maul.
(Kasıtır kollar)

KAMER Konuşma len, konuşma dedim sana.

ZÜLÜF (Ağlamaklı) Fater gelince demezsem, dersimi çalıştırmıyor. Reicht ist nicht arm, arm ist nicht ... Mutter şu oğluna baksanya.

MUSA (ELFİDE) Vay hiç birinizden gülmedim. Belki de bir Yiğit oğlan. O da gayri bizi ana bilecekse... Yiğitbaşı mektubunda diyor ki, civar köyün çobanları ayyıldızını sorarmış Yiğit'im, çarkıfeleğinin üstüne yokmuş.

ZÜLÜF- (Güler) Çarkıfelek, çoban... (Ağlar gibi) Susun be. Ders çalışıyorum ben. Reicht ist nicht arm, arm ist nicht reich.

MUSA (ELFİDE)- Kız, Kamer'im haklıdır. Bir zamandır bizimle eğleşir, aşağılarsın sen. İnşallah tez zamanda o yamru yumru dillerin tutula. Vay ne talihsiz kanyımşım ben, ismim bile Elveda.

(Musa kollardan birini uzaklaştırır)

MUSA (ELFİDE) Nereye gidiyon oğlum Kamer. Tez gelesin. Sabaha dek uyumaz baban meraklanır. Vay nereye gitti bu böyle hışımla.

MUSA (Anlatır) Son tokadı baba oğul birlikte yedik ense-mize. Vuuuuuu. Hele bir duvar gibi dizilin Yarenler. Alman duvarı. Çevrelenip de daraltın bizi gurbet elde bir iyice.

(Yarenler dizilir Musa'nın söylediği gibi)

MUSA (Sırıtır) Üzerinde "Auslander raus" yazılı olsun. "Türkler dışarı", "Hitler haklı", "Yabancıları eritip sabun yapmalı" (Yarenler'e) Öyle sessizce daraltmak yetmez.

Bakmayınca görmem derdim emme, sanki konuşurdu Alamanın duvarları, "Auslander raus, auslander raus.."

YARENLER Auslander raus, auslander raus.

MUSA Ha böyle aynı gidinin mum dikicileri pabucumuza göz diktiniz gene he mi? (Sırıtır) Birizdan kara Kamerim gelip silecek üzerinizdeki yazıları.

(Musa ceketin koluyla siler gibi yazıları.

Bir yandan da engelleme çabasında)

MUSA Alaman'ın yazdığı yazıyı silmek sana mı kaldı len gavvat oğlu gavvat. Başımızı belaya mı sokcan yabancı polisiyle. Senin ne üstüne vazife len. Gasterbaiter değil miyiz biz burda? Umduğunu değil bulduğunu yer misafir, ne sandın ya... (Duvarın öüne çöker gibi, Yarenlere) Kamer'in sonunu hepimiz biliyorsunuz gayri.

YİĞİTBAŞI Rahat. Dayanasım yoktur. Geçelim o bahsi.

MUSA Keşke onu da salmayydın Yiğitbaşı, tutaydın yarı-
rında.

(Musa kararlı kalkar)

MUSA Yooo, geçilesi bahis değildir o, kara Kamer'im ruhu incinir yoksa. Çavuş kur hele bizim saray yavrusunu. Sıra temelli dönüşümüze gelmiştir gayri.

(Musa yastığı kucağına alır, ölü taşıyormuşçasına)

MUSA Komşular dostlar Yarenler... Herr Musa Almanya'dan neler de getirmiş neler. Tırlar dolusu Tırrrrr. Zırrrrr. Koşun hele koşun baksanız ya. Setler, frijiderler, videolar, teypler. Kamer'ime de bu tabutu aldım anca. (Sırıtır) Tam, zweine tousend mark ahdung zwanzig fenik saydım bu tabuta. (Sırıtır) İçi yekpare, dışı emaye. (TV reklamı gibi) Şu içinin dışının temizliğine bak. Düşünmeyi bırak, markaya bak. Made in Deutschland.

(Musa yastığı özenle toprağa verircesine eğilir)

MUSA (Sırıtır) Kamer'im hiç okuması yoktu Yiğitbaşı.

Alaman duvarlarının bizi aşıladığını nasıl anladık da yazıdan taşan sesleri duymuştur belli ki. (Sırtır) Almanya göç edenlerin ülkesi mi olacak? Yitirdiğimiz her fenikten siz sorumlusunuz. Köpek girebilir, Türkler giremez. Ölülerimizi bile yabancılar gömüyor.

(Yarenler tek tek omzuna dokunur onun başsağlığı dileresine)

MUSA Alman Birliğini bozdular, defolsunlar. (Acılı) Ya bizim birliğimiz... (Sırtır) Türken raus, auslender raus. Gidinin mum dikicileri. Alman gençlerinden kaçarken bir duvarın birine tosladıydı Kamer'im. Baktım ayakkabısı ayağından fırlamış, motosikletinin tekerleri döner durur hâlâ. Motosikletin ışığı say ki mum halesi. Pabucunda yansır öyle... Vıızzzzzz. Alaman polisi Kamer'immin yüzünü battaniyeyle örterkene, "Ah bu garib terbaiterler" dedi. Vızzzz.

(Yiğitbaşı, Çavuş'u çekeler Musa'dan yana)

YİĞİTBAŞI Biri gittiyse, bir tane de burda var. Kınalı kollar gibi hem de. (Çavuş'a gizlilikle) Babarın elini öpmeyen isen hakkımı helal etmem sana.

(Çavuş Yiğitbaşı'nın sözüne uyar, öper Musa'nın elini.

Musa şaşırır önce, sonra bir sıkı sarılır oğluna.

İkisinin de elleri birbirinin sırtını yumruklar bir an sonra sevgiyle)

YİĞİTBAŞI Bundan sonrasını anlatmak bize düşer gayri Yarenler. Örselenmiştir yaralıdır demedik, dönüşün yolunacak kaz gibi baktık hepimiz Musa'ya. Komisyoncu Yaren Hüseyin. Seni bir yol geçiyorum. Yaptığın işlediğinden belli zati. Sen yapsatçı Yaren Bahri, Musa gibi kaç Alamancı'nun elinden parasını kapıp da civciv fabrikası kuracağım diyerekten boşu boşuna tavuğun kucuna baktın bunları. Sen marangoz Yaren Osman, ardın-

dan eğleştiğin saray yavrusunu sen döşemedi miydi olmadık paraya? Olur olmaz aynalar, avizeler satıp da kendi sermayeni büyüttün anca. Sen Yaren Ali... Şingir şingir ya... şingir... senin kuyumcu dükkânından alınma değil midir Elfide gelinin kolundaki bilezikler? Hepimiz Yarenler hepimiz... Herr Musa'nın yoksulluktan dönme cakasını körükledik ki bir iyice hem nasıl körükleme. Alamanya'da durmuş adama daha niceleri layıktır diye.

MUSA Bir varsa sen sömürüp atmadın beni bir köşeye Yiğitbaşı. Dedin ki, dükkânım açıktır sana Musa. İster isen gel gir eski mesleğine.

YİĞİTBAŞI Hadi be... benim de onlardan kalır yarım yoktur. Sana ortaklık teklif edişimin asıl sebebi... Yerli yapım keçe makineleri çıkmıştır piyasaya. Belki ondan bir tane alırsın da koruz dükkâna diye.

MUSA (Sırtır) Ben de zati ne dedim sana. Bizim o işe karımız toktur Yiğitbaşı. "Hele şuna bak. İşçi gitti işçi döndü" dedirtmem ben adama. (Kalkar; çığırkan edasıyla) Ey Ahali Duyduk Duymadık Demeyin! Bu memlekette en kral iş ticarettir anca. Hem temizdir hem de tadından yenmez kârca... Memleketini düşünen bir vatandaş olarak Ayyıldız Süper Marketini açmış bulunmaktayız bu kasabada. (Sırtır) Maine liebe Dammen und Herren... Gayri ayrı ayrı dükkân gezereketen zaman harcamaya yok.

(Yarenler tören edasında, alkışlar)

MUSA Ayyıldız Süpermarketimiz her hacetinize cevap verecektir anında.

YARENLER (Alkışlar) Helal Herrr Musa.

MUSA Gezin görün vatandaş... Tüketilecek her madde yanyana sıralı bölmelerimizde. Gez vatandaş gez, bak-

ması bedava. Meine Dammen und Herren. Başkaca mümkün yok... Her kasabada bu gibi supermarketler açıldığında bizler de uygar milletler katına ulaşabiliriz anca.

YARENLER Yaşsa Herr Musal..

MUSA Al eline bak vatandaş çekinme... Buna senf denir, tüpte hardal demeye gelir. Etin üstüne sürülür de öyle yenir.

YARENLER Varol, nur ol Herr Musa! Yaşal..

MUSA Ayriyetten Alaman diş fırçası... Avrupa görmüş olaraktan şöylece bildirmeliyiz ki. Et ney yedikten sonra, tırnak içi, kibrit sapı, iğne vesaire ile diş karıştırmak, hem göze dokunur hem de sağlığa. Koş vatandaş koş. Yalnız fırçasına para ahyoruz. Macunu müessesemizden armağandır yanı sıra. (Sırıtır) Televizyonunuzu kapattıktan sonra dişlerinizi fırçalamalı unutmayın. (Tören düzeninden çıkılır)

MUSA (Sırıtır) En kral iş ticaretti bildiğimiz ama... bilmediğimiz bir şey vardı ki bütün malımız satılmadı kaldı bölmelerde öyle yan yana. Arada bir alışverişe çıkarılsa varsa da iki ekmek bir düdük makarnası ahyordu o da. (Acılı sıtır) Miskafer bok böcekleri. (Sessizlik. Çavuş sazına düzen verir)

Yalan mıyım Yaşar

Alamanya'da doğru söyler

Türkiye'de şaşar

MUSA (Sırıtır) Hadin ha hadin... El çırpımayanun elinde kaç barcık çıka.

(Yarenler el çırpamaz.

Çavuş türküyü sürdürür)

Arabası son marka

Arsa tarla tapuda

Kasım kasım kasılır da
Parmak koptu tornada.

Yalan mıyım Yaşar
Alamanya'da doğru söyler
Türkiye'de şaşar

MUSA (Oyuna çeker Yarenler'i) Hadin ha hadin...

(Yarenler kalkmaz. Yaren Bahri iki üç ayak oyunu yapar, hemen oturur sonra.

Çavuş türküyü sürdürüyor)

Betonarme evleri
Yamru yumru dilleri
Üstten üste bakar da
Firaklıdır halleri

Yalan mıyım Yaşar
Alamanya'da doğru söyler
Türkiye'de şaşar

Bahçelerde sarmaşık
Her edası sataşık
İnsan kadri bilmiyorlar
Tek yeşil Mark'a aşık

(Musa kendi başına göbek atar türkünün sözlerine katılarak)

MUSA Eee canınız isterse, siz bilirsiniz gayri.

Yalan mıyım Yaşar
Alamanya'da doğru söyler
Türkiye'de şaşar

(Yarenler kendi iç hesaplaşmalarından ötürü hüznüldür. Çavuş'un türküsü ve Musa'nın oyunu sürüyor)

Bahçelerde kereviz
Yağ ilen bal elimiz

Biz misafir işçiyiz
Sağ solumuz bellisiz
Yalan mıyım Yaşar
Alamanyada doğru söyler
Türkiye'de şaşar.

(Türkü bittiğinde sessizlik)

MUSA Bilmiyor değiliz... Meclisinize gelmeden öncesi beni nasıl bir surete bürüdüünüz, bundan da haberliyiz. (Ellerine bakar) En çok ellerime acınırım Yarenler, biliyünüz mu? Tam da rahat edecekleri bir zamandı oysa.

(Ellerini konuşurmaya başlar birbirleriyle, kopuk parmak kendisi)

- Kız Elveda... Nirdesin. Fiski getirecen mi?
- Şingır şingır... Su ile mi yoksam sek mi?
- Frijiderden buz çıkar. Sekinden başlatma şinçi. Bak hele bir de turşu mezesi.

- Şingır şingır ordör olaraktan pastırma gömü de katam mı?

(Musa sıkıntılı kalkar. Ayakkabılarına yönelir)

YİĞİTBAŞI Zülûf kız nasıldır? Sıkça mektubunu alıyınız mu bari?

MUSA Gayri ona da Alamanya sahip çıkmıştır, kredi hakkı tanıyıp da. İkinci kuşak dedikleri işe girmiş. (Övünçlü) Ultra sonik mi ne işin adı... Benim dilim de, aklım da dönmüyor tabii. Ses ötesi demeye gelirmiş. Ultrasonik. (Yılğın) Dönesi yok buraya.

(Musa ayakkabılarını giydikten sonra, cebinden bir tomar para çıkartır.

Saygıyla uzatır Yiğitbaşı'na)

MUSA Elimizde kalan son paradır Yiğitbaşı. (Sırttır) Yetmez ise, son model arabamızı da satarız. Zaten bir işe yaradığı yok. Hamamdan evé, evden hamama. O yerli

yapım dediğin keçe makinesini alasın bununla döküna. Benim yerime de Yiğit'i ortak et kendine. (Sırttır) Gayri bizim bilip anladığımız bir yerimiz kalmamıştır bu bok soyu dünyada.

(Yiğitbaşı parayı almada duraksar. Çavuş'la göz göze gelirler.

Çavuş baş işaretiyle almasını anlatır ona. Yiğitbaşı okur.

Musa kapıya yönelir)

YİĞİTBAŞI Bir yere çıkamazsın. Kapı satın almıştır Musa.

(Çavuş kapının önüne durup Musa'nın çıkmasını önler, sevecenlikle)

YİĞİTBAŞI Bir vesikalık resmin daha olacak mıydı yanında?

(Musa şaşırır bir an. Ceplerini arar, bir resim uzatır sonra)

MUSA Gayri ölüm ilanımız için saklıyorduk bunu da. (Yiğitbaşı, Musa'nın resmini Demirağa Meydan Sarısı'ndaki yerine kor)

YİĞİTBAŞI Hele davranın Yarenler. Kasaba halkı da sen gecemizden nasibini almalı. Dilsiz oyununa çıkabilir birlikte.

(Yaren Ali sigarasını uzatır Musa'ya)

MUSA Benimkinden yakaydık.

(Sessizlik. Yaren Ali ile Musa dostça gülerler birbirlerine. Birbirlerinin sigarasından yakarlar sonra.

Çavuş ortaya kara dipli bir kazan getirmiştir.

Yarenler yüzlerini gözlerini boyarlar kazanın isiyile. Müda.

Hepsi de birer mum alırlar ellerine)

YİĞİTBAŞI Unutan varsa bildirelim. Dilsiz oyununun bir ralı ne der isem, ne işler isem tekrarlıyacaksınız siz de. Bakalım Yarenlerimiz bugünkü günde de hâlâ başa...

nizama intizama.

(Çavuş kazamı davul gibi kullanır. Ellerindeki mumla Yarenler ve Yiğitbaşı seyircilerin arasına girerler)

YİĞİTBAŞI Ey ahali... Kimi misafir kimi değildir bu dünyada.

YAREN ALİ Ey ahali... Kimi misafir kimi değildir bu dünyada.

YAREN HÜSEYİN Ey ahali... Kimi misafir kimi değildir bu dünyada.

YAREN BAHRİ Ey ahali... Kimi misafir kimi değildir bu dünyada.

MUSA Ey ahali... Kimi misafir kimi değildir bu dünyada.

YAREN OSMAN Ey ahali... Kimi misafir kimi değildir bu dünyada.

(Çavuş kazana vurarak destekler bu sözleri)

YİĞİTBAŞI Kim biliyor kim misafir kim değildir bu dünyada?

(Yarenler aralarına girdikleri izleyiciye yöneltirler soruyu doğrudan).

YAREN OSMAN Kim biliyor kim misafir kim değildir bu dünyada?

YAREN ALİ Kim biliyor kim misafir kim değildir bu dünyada?

MUSA Kim biliyor kim misafir kim değildir bu dünyada?

YAREN HÜSEYİN Kim biliyor kim misafir kim değildir bu dünyada?

YAREN BAHRİ Kim biliyor kim misafir kim değildir bu dünyada?

(Çıkış kapısı önünde mumları söndürürler. Salonun ışıkları yanar)

SON